

Mykyriv, H. V., Popruga, T. V. (2010). Interpretatsiia gazetnyh zagolovkiv u suchasnomu informatsiinomu prostori [Interpretation of newspaper titles in modern information sphere]. *Visnyk of Zaporizhzhya National University*. № 1, 233–237.

Pohodaeva, S. A. (2008). *Yazykovye sredstva argumentatsii vo frantsuzskom turisticheskom diskurse* [Language means of argumentation in French tourism discourse]: PhD Thesis (Philology). Irkutsk.

Syngaivska, A. V., Topachevskyi, S. K. (2008). Kategoriia etyketyzatsii v reklamnomu dyskursi [Category of ethics in advertising discourse]. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal*. № 42, 185–188.

Crawshaw, C., Urry, J. (1997). Tourism and the photographic eye. In *Touring Cultures: Transformations of Travel and Theory*. London: Routledge, 176–195.

Konglim, P. (2011). *The Language of Tourism Advertising in Five Countries Worst Affected by the Asian Tsunami: Before and After Focussing on Thailand*. Liverpool: JMU.

Lankow, J., Ritchie, J., Crooks, R. (2012). *Infographics: The Power of Visual Storytelling*. USA: John Wiley & Sons.

Smiciklas, M. (2012). *The Power of Infographics: Using Pictures to Communicate and Connect With Your Audiences*. Que Publishing.

Yui Ling Ip, J. (2008). Analyzing tourism discourse: A case study of a Hong Kong travel brochure. *LCOM Papers 1*, 1–19.

УДК 378:37.02:81'253

**THE SYSTEM OF EXERCISES FOR TEACHING
ORAL CONSECUTIVE INTERPRETING
СИСТЕМА ВПРАВ ДЛЯ НАВЧАННЯ
УСНОГО ПОСЛІДОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ**

Антоніна КОРОЛЬ, Ангеліна ПТИК

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

a.korol@chnu.edu.ua, pityk.anelina@chnu.edu.ua

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-1576-0120>

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0001-7501-9724>

The aim of our study was to create a system of exercises for teaching interpretation in the language pair "German-Ukrainian", due to the emergence of new standards for the quality of professional training of interpreters. In our article we used theoretical and empirical research methods: critical analysis of scientific literature on translation studies, methods of professional training of translators; educational documents and textbooks in higher education institutions; monitoring the organization of interpretation training in higher education institutions; observation of the organization of interpretation training in the Free Economic Zone; survey of translation teachers in order to study the state of professional training of applicants for higher education; questionnaires, self-assessment of future translators in order to identify the probable level of their professional competence. At the initial stage of the study, a survey of both higher education and translation teachers was conducted in order to identify priority areas of professional interpretation of an interpreter, to select relevant material and develop a system of exercises to develop skills and skills of interpretation within the discipline "Fundamentals of Interpreting", which is taught in the 3rd year (180 hours, 6 credits). The subject component of the content of interpretation training is limited on the basis of the results of the questionnaire in the following areas: social, political, as well as the field of culture and education. According to the stages of interpretation training, a system of exercises consisting of three subsystems has been developed. These include exercises for: 1) the formation of special skills of interpretation; 2) automation of skills and formation of special and strategic skills; 3) development of special and strategic skills. The material for the development of these exercises was authentic German-language online sources in the field of culture and education, as well as social and political spheres of human activity (official websites of Deutsche Welle, the European Commission, the website of the Federal Chancellor and the President of Germany; private podcast Annik Rubens Slow German mit Annik Rubens, printed publications in online format: Bild, Zeit, Spiegel, die Welt, Frankfurter Allgemeine, as well as online terminological dictionaries.

The total amount of practical tasks for translation and exercises for the formation and automation of special skills of interpretation and development of strategic skills is 200 units, which are offered as a basis for the conclusion of methodological development for teaching interpretation in the 3rd year.

Key words: consecutive interpreting, professional competence of an interpreter, system of exercises, stages of training, groups of exercises.

Метою дослідження було створення системи вправ для навчання усного перекладу в мовній парі «німецька-українська», що зумовлено появою нових стандартів якості професійної підготовки усних перекладачів. У статті використано теоретичні та емпіричні методи дослідження: критичний аналіз наукової літератури з перекладознавства, методики професійної підготовки перекладачів; освітніх документів і підручників у ЗВО; спостереження за організацією навчання усного перекладу у ЗВО; опитування викладачів перекладу з метою дослідження стану професійної підготовки здобувачів вищої освіти; анкетування, самооцінювання майбутніх перекладачів з метою виявлення вірогідного рівня їх професійної компетентності. На початковому етапі дослідження проведено опитування як здобувачів вищої освіти, так і викладачів перекладу з метою визначення пріоритетних сфер професійної діяльності усного перекладача, щоб відібрати відповідний матеріал та розробити систему вправ для формування навичок і розвитку умінь усного перекладу в межах навчальної дисципліни «Основи усного перекладу», яка викладається на 3 курсі (180 год, 6 кредитів). Предметний компонент змісту навчання усного перекладу обмежено на основі результатів анкетування такими сферами: соціальна, політична, сфера культури і освіти. Відповідно до етапів навчання усного перекладу розроблено систему вправ, що складається з трьох підсистем. До них віднесено вправи на: 1) формування спеціальних навичок усного перекладу; 2) автоматизацію навичок й формування спеціальних і стратегічних умінь; 3) розвиток спеціальних і стратегічних умінь. Матеріалом для розробки цих вправ слугували автентичні німецькомовні інтернет-джерела у сфері культури і освіти, а також соціальній та політичній сферах діяльності людини (офіційні сайти Deutsche Welle, Європейської комісії, веб-сторінки Федеральної канцлерки та президента Німеччини; приватний подкаст Аннік Рубенс Slow German mit Annik Rubens; друковані видання в онлайн-форматі: Bild, Zeit, Spiegel, die Welt, Frankfurter Allgemeine, а також термінологічні онлайн-словники. Загальний обсяг практичних завдань для перекладу та вправ на формування і автоматизацію спеціальних навичок усного перекладу та розвиток стратегічних умінь становить 200 одиниць, які пропонуються як основа для укладання методичної розробки для навчання усного перекладу на 3 курсі.

Ключові слова: усний послідовний переклад, фахова компетентність усного перекладача, система вправ, етапи навчання, групи вправ.

Вступ. Зміни в сучасному суспільстві на шляху до європейської інтеграції в умовах налагодження тісного співробітництва між європейськими державами детермінують необхідність усвідомлення важливості перекладацької діяльності в цьому процесі. За останні роки спостерігається значне зростання вимог роботодавців до професійної компетентності перекладача, який міг би повноправно конкурувати на європейському та міжнародному ринках праці. У зв'язку з цим виникла потреба у розробці нових сучасних методологічних принципів підготовки майбутніх перекладачів.

Дидактичними, психолінгвістичними та перекладознавчими аспектами навчання усного перекладу присвячено чимало наукових праць: І. Алексеевої (2008), Н. Зінукової (2018), В. Карабана (2004), В. Комісарова (2004), І. Корунця (2004), Л. Латишева (2001), Л. Нелюбіна (2009), І. Сімкової (2018), А. Семенова (2005), Л. Черноватого (2013), А. Чужакіна (2003). Суттєве значення для методики викладання усного перекладу мають роботи таких зарубіжних вчених, як-от S. Göpfereich (2009), R. Jakobson (2000), W. Koller (1995), A. Neubert (2000), P. Newmark (1998), C. Nord (1992), K. Reiß (1996), H. Vermeer (2001).

Втім існуючі дослідження не вичерпують вирішення усіх аспектів проблеми формування перекладацької компетентності в усному перекладі у здобувачів вищої освіти. Таким чином актуальність нашої наукової розвідки зумовлена появою нових стандартів щодо якості професійної підготовки усних перекладачів, а також зміною парадигми самого освітнього процесу підготовки фахівців з перекладу у ЗВО.

Метою нашого дослідження є створення системи вправ для навчання усного перекладу в мовній парі «німецька-українська» в політичній, соціальній сфері, а також у сфері культури і освіти.

У статті ми послуговувались теоретичними та емпіричними **методами дослідження**: критичний аналіз наукової літератури з перекладознавства, методики професійної підготовки майбутніх перекладачів; освітніх документів і підручників у ЗВО, що готують майбутніх перекладачів за спеціальністю 035 «Філологія»; спостереження за організацією навчання усного перекладу у ЗВО; опитування викладачів перекладу з метою дослідження стану професійної підготовки здобувачів вищої освіти в усному перекладі; анкетування, самооцінювання майбутніх перекладачів з метою виявлення вірогідного рівня їх професійної компетентності.

Результати та обговорення. Підходи до виділення вправ для навчання усного перекладу відзначаються різноманітністю та характеризуються певною суперечливістю. Існує багато класифікацій типів та підтипів вправ (Комісаров, 2001, 2002; Лавриненко, 2011; Латишев, 2007; Максимов, 2007; Максименко, 2008; Ольховська, 2012; Пасічник, 2011; Руцкая, 2012; Серова, 2005, 2011; Черноватий, 2002, 2013). Перш за все, варто згадати класифікацію вправ В. Комісарова, яка стала основою для подальших методичних розробок і є загальною для будь-якого виду перекладу (письмового та усного), зважаючи на позицію автора щодо ідентичності перекладацьких вмінь для всіх видів перекладу (Комісаров, 2002). Так, вчений розрізняє два типи вправ: доперекладацькі та перекладацькі. Основними видами вправ першого типу є: аналіз паралельних текстів; розпізнання застосованих способів перекладу в тексті; критичний аналіз використаних перекладачем прийомів; відповіді на запитання до тексту; обговорення певних понять, що створюють основу тексту; складання синонімічних рядів; оцінка варіантів перекладу; перефразування висловлювань; виступи на задану тему тощо. До перекладацьких вправ науковець відносить: мовні (спрямовані на розвиток умінь вирішувати перекладацькі проблеми, зважаючи на особливості семантики і вживання мовних одиниць у мовах оригіналу й перекладу), операційні (призначені для розвитку умінь застосовувати всі способи перекладу: вправи на ідентифікацію перекладацького прийому; оцінювання доречності його застосування; використання певного прийому в процесі перекладу; прийняття самостійного перекладацького рішення) та комунікативні вправи (спрямовані на розвиток умінь виконувати необхідні комунікативні дії в процесі перекладу: вправи на виконання дій з одиницями різних рівнів мов оригіналу і перекладу; доперекладацький аналіз тексту; вправи на маніпуляції з текстами мов оригіналу і перекладу) (Комісаров, 2002).

Схожа тенденція простежується і в класифікації вправ Л. Латишева (Латышев, 2007), який пропонує виокремлення *доперекладацьких* (визначення прийомів перекладу тексту; вибір оптимального варіанта перекладу із запропонованих; розпізнавання буквалізмів у тексті перекладу тощо), *змішаних* (перефразування, пошук значень слів у довідковій літературі; порівняння паралельних текстів для виділення застосованих способів перекладу; переклад за допомогою прийомів, запропонованих викладачем) і *перекладацьких*, які поділяються на підготовчі (аналіз матеріалу для визначення прийомів перекладу) і практичні (виконання перекладацьких дій в усіх фазах: орієнтації, виконання і контролю) (Зінуківа, 2018, с. 344).

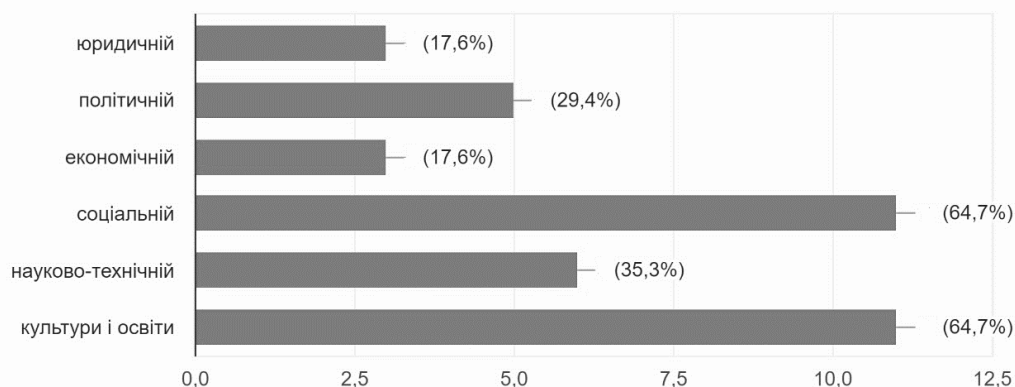
Деякі дослідники для навчання усного перекладу зупиняються і виокремлюють лише *підготовчі* й *тренувальні* вправи (Лавриненко, 2011), поділяючи їх на такі групи залежно від аспектів підготовки: а) вправи на мнемотехніку; б) вправи з організації усного мовлення; в) вправи на подолання труднощів усного перекладу; г) вправи на застосування комплексних трансформацій під час усного перекладу. До вправ на мнемотехніку, яка дає змогу розвивати кілька видів пам'яті, тобто навички запам'ятовування інформації і порядку розташування інформативних одиниць, відносять вправи з повнозначними словами, цифрами, власними іменами і назвами, які умовно поділяють на безасоціативні, асоціативні та операційні (Лавриненко, 2011, с. 31).

Проаналізовані підходи до класифікації вправ для навчання перекладу дозволяють констатувати з одного боку необхідність подальшої розробки відповідного теоретичного підґрунтя, а з іншого – відкривають широкі можливості викладачам перекладу для креативності та творчості в реалізації змісту навчання усного перекладу.

Однією з головних вимог навчання усного перекладу є необхідність наблизити зміст навчання до практичних потреб здобувачів, для чого необхідно ретельно вивчити цілі і завдання, що стоять перед певним контингентом студентів (Зінукова, 2018, с. 326). Зміст навчання усного перекладу включає якість, кількість і рівень необхідного для засвоєння матеріалу, який відповідає встановленим цілям і завданням конкретної навчальної дисципліни з усного перекладу (Зінукова, 2018). Для дослідження ми обрали курс «Основи усного перекладу», що належить до важливої складової у структурі професійної підготовки майбутніх перекладачів за освітньо-професійною програмою «Німецько-український переклад та переклад з другої іноземної мови», спеціальності 035 Філологія, 035.043 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно, перша – німецька) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. Дисципліна вивчається в 6 семестрі (180 год, 6 кредитів), покликана ознайомити студентів з особливостями усного перекладу, його структурними відмінностями від інших форм перекладу.

На початковому етапі нашого дослідження було проведено опитування як здобувачів вищої освіти, так і викладачів освітньої програми «Німецько-український переклад та переклад з другої іноземної мови» з метою визначення пріоритетних сфер професійної діяльності усного перекладача, щоб відібрати відповідний матеріал та розробити систему вправ для формування навичок і розвитку умінь усного перекладу в межах навчальної дисципліни «Основи усного перекладу» на 3 курсі. На питання анкети «В якій сфері людської діяльності Ви хотіли би здійснювати усний переклад у своїй майбутній професії?» переважна більшість студентів (65%) обрала дві сфери: соціальну та сферу культури і освіти.

В якій сфері людської діяльності Ви хотіли би здійснювати усний переклад у своїй майбутній професії? (можна обирати кілька варіантів)

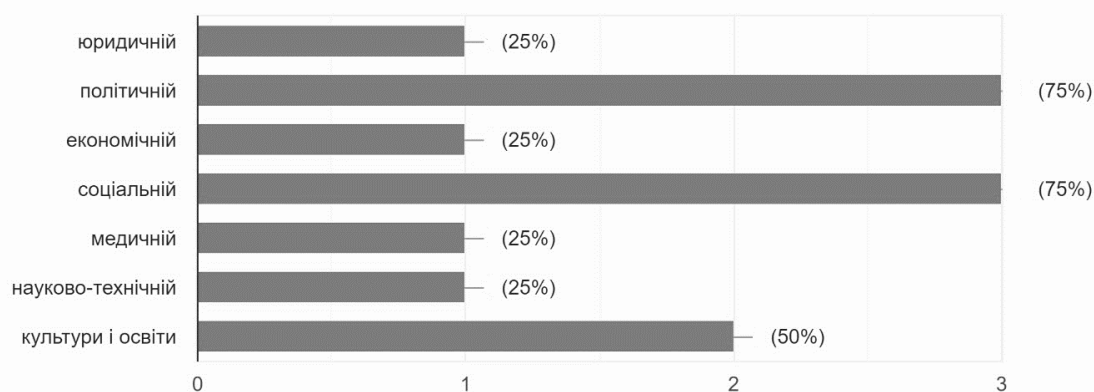
Рис. 1 Опитування студентів щодо пріоритетних сфер діяльності в якості усного перекладача

Схожі результати показало опитування викладачів, які ще до двох згаданих сфер (75% і 50%) додали політичну (75%), відповідаючи на запитання «В якій сфері людської діяльності, на Вашу думку, необхідно формувати професійну компетентність з усного перекладу у студентів 3 курсу?».

Взявши до уваги відповіді респондентів, ми обмежили предметний компонент змісту навчання усного перекладу таким, що дозволив би майбутньому перекладачеві успішно здійснювати перекладацькі операції в реальній професійній діяльності незалежно від тематичного середовища в соціальній, політичній сферах, а також у сфері культури і освіти та приймати самостійні перекладацькі рішення.

Вважаємо, що здійснення усного перекладу в юридичній, медичній та науково-технічній сферах діяльності людини потребує від студентів спеціальних предметних знань понятійно-термінологічного апарату, належне володіння комплексом перекладацьких навичок, умінь і здатностей, а також певної психологічної підготовки та стресостійкості, що стає можливим, на нашу суб'єктивну думку, вже на старших курсах ЗВО.

**В якій сфері людської діяльності, на Вашу думку, необхідно формувати професійну компетентність з усного перекладу у студентів 3 курсу?
(можна обирати кілька варіантів)**

Рис. 2 Опитування викладачів щодо визначення пріоритетних сфер діяльності усного перекладача

Аналіз результатів опитування студентів щодо рівня складності різновидів усного перекладу, а також існуючої загальної думки фахівців та власного досвіду, дозволив сконцентрувати нашу увагу на розробці системи вправ для тренування усного *послідовного* перекладу на практичних заняттях з «Основ усного перекладу» на 3 курсі. Тому в межах нашого дослідження ми не торкалися методики навчання синхронного перекладу, який належить до технічно найскладніших видів усного перекладу. 100 % респондентів обрали синхронний переклад як найскладніший вид діяльності.

У процесі створення системи вправ для формування фахової компетентності усного перекладача необхідно визначити *етапи навчання*. Враховуючи мету нашого дослідження та описані вище підходи до проблеми систематизації вправ для навчання усного перекладу, виділяємо вслід за Н. В. Зінуковою такі *три етапи*: 1) підготовчий – етап набуття знань та формування спеціальних навичок усного перекладу; 2) основний – етап автоматизації навичок та формування спеціальних та стратегічних умінь усного перекладу; 3) завершальний – етап розвитку спеціальних і стратегічних умінь (Зінукова, 2018, с. 365). Відповідно до цього розроблено систему вправ, що складається з *трьох підсистем*. До них віднесено вправи на: 1) формування спеціальних навичок усного перекладу; 2) автоматизацію навичок й формування спеціальних і стратегічних умінь; 3) розвиток спеціальних і стратегічних умінь.

Матеріалом для розробки комплексу вправ слугували тексти політичних промов, звернень, інтерв'ю українських та німецьких політиків, письменників, діячів культури і спорту з офіційних сайтів Deutsche Welle, Європейської комісії, офіційної веб-сторінки Федеральної канцлерки Німеччини та Федерального президента Німеччини, Федерального канцлера Австрії; тексти приватного под-касту Аннік Рубенс Slow German mit Annik Rubens; статті та інформаційні повідомлення з відомих німецьких друкованих видань в онлайн-форматі: Bild, Zeit, Spiegel, die Welt, Frankfurter Allgemeine, а також термінологічні онлайн-словники: «Glossar zur Uni-Sprache», «Einfach POLITIK: Lexikon», «Короткий словник термінів для професійного мовлення вчителя», «Словник політологічних термінів», «Словник культурологічних термінів» та чотиримовний (англійсько-німецько-французько-українським) „Словник термінології Європейського Союзу”, джерелами для укладання якого стали офіційні тексти ЄС: багатомовні словники та офіційні прес-релізи інституцій ЄС.

У межах цієї статті спробуємо продемонструвати на кількох прикладах розроблених нами вправ, яким чином можна формувати фахову компетентність у майбутніх усних перекладачів у згаданих раніше сферах діяльності на практичних заняттях з «Основ усного перекладу» на 3 курсі.

Розглянемо спершу вправи *на розвиток оперативної пам'яті та покращення навичок запам'ятовування*, які допоможуть студентам утримувати в пам'яті значні обсяги інформації та послідовність її надходження. В основі – позаконтекстні вправи, як-от на безасоціативне

запам'ятовування рядів чисел. Числову інформацію варто, на нашу думку, зачитувати студентам спершу українською мовою для повторення вголос, а потім вже на переклад німецькою; кількість чисел в ряді можна поступово збільшувати з трьох до п'яти. Наприклад:

Вправа 1	
Інструкція	<i>Виконайте вправу на безасоціативне запам'ятовування рядів чисел. Повторюйте за викладачем ряди чисел у наданих паузах!</i>
	А) зачитується українською мовою весь ряд для повтору: 2 34 16 55 7 120 27 5 66 20 40 85 15 200 38 55 9 12 1
	Б) зачитується німецькою мовою весь ряд для повтору

Після повтору рядів чисел українською та німецькою мовами можна вводити елемент двостороннього перекладу цих чисел, тренуючи при цьому не лише безасоціативне запам'ятовування, а й переключення з однієї мови на іншу та поступового нарощування темпу. Проте процес запам'ятовування чисел швидко втомлює, тому ці вправи рекомендують доповнювати рядами чисел з узгодженими іменниками (*Семотюк, 2016, с. 76*). Такі вправи сприяють формуванню спеціальних навичок усного перекладу – переключення з буквеного на цифровий код без контексту, і звичайно сам переклад, сприймаючи інформацію лише на слух:

Вправа 2	
Інструкція	<i>Виконайте вправу на безасоціативне запам'ятовування рядів чисел та слів. Повторюйте за викладачем ряди чисел та слів у наданих паузах!</i>
	А) зачитується українською мовою: 5-го жовтня 2016 року – 23-го січня 1987 року 35 робітників – 5000 туристів – 700 міст 3 450 біженців – 2000 інфікованих – 58 студентів
	Б) зачитується німецькою мовою: 5. Oktober 2016 – 23. Januar 1987 35 Arbeiter – 5000 Touristen – 700 Städte 3 450 Flüchtlinge – 2000 Infizierten – 58 Studenten

Не рекомендовано давати більше ніж 4 вправи на повторення і переклад цифрового ряду на одному занятті. Оптимально, щоб виконувалися усі чотири типи вправ: повтор українською, повтор німецькою, переклад з української, переклад з німецької. Тоді з перших занять у студентів, окрім тренування оперативної пам'яті, вироблятимуться ще й навички переключення з однієї мови на іншу (*Семотюк, 2016, с. 76*).

Окрім вправ на формування навичок буквено-цифрового кодування особливу увагу варто приділити тренуванню перекладу відомих міжнародних фінансових, економічних і громадських організацій, точніше довести їх сприйняття пошук еквіваленту до автоматизму. Адже назви міжнародних організацій закріплені за ними юридично і не підлягають довільній зміні у процесі перекладу. Під час виконання таких вправ звучить група назв (від трьох до п'яти одиниць), які студенти спочатку просто повторюють рідною або іноземною мовою протягом спеціальної паузи, а потім виконують повтор і переклад, при цьому відбувається поступове нарощування темпу повтору і перекладу шляхом скорочення пауз, наданих для виконання завдання (*Зінуківа, 2018, с. 367–368*).

Для укладання мінімального переліку назв міжнародних організацій ми брали до уваги сфери їх функціонування та виокремили такі:

1) *загальнополітичні та військово-політичні організації*: Організація Об'єднаних Націй (ООН), Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Організація Північноатлантичного договору (НАТО), Західноєвропейський союз (ЗЄС) / die Organisation der Vereinten Nationen (OVN, auch UNO); Die Organisation für Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa (OSZE; engl. Organisation for Security and Co-operation in Europe, OSCE); Die NATO (englisch North Atlantic Treaty Organization „Organisation des Nordatlantikvertrags“ bzw. Nordatlantiktakt-Organisation, im Deutschen häufig als Atlantisches Bündnis oder als Nordatlantiktakt bezeichnet); Die Westeuropäische Union (WEU);

2) *міжнародні економічні об'єднання*: Світова організація торгівлі (СОТ), Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК), Організація чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС) / die Welthandelsorganisation (englisch World Trade Organization, WTO); Die Organisation erdölexportierender Länder (ОПЕС, von englisch Organization of the Petroleum Exporting Countries); Die Schwarzmeer-Wirtschaftskooperation, SMWK (englisch Organisation of the Black Sea Economic Cooperation, BSEC);

3) *регіональні організації*: Європейський Союз (ЄС), Співдружність Незалежних Держав (СНД), Центральноевропейська ініціатива (ЦЄІ) / die Europäische Union (EU); Die Gemeinschaft Unabhängiger Staaten (GUS); Die Zentraleuropäische Initiative (CEI);

4) *валютно-фінансові організації*: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародний Валютний Фонд (МВФ) / die Internationale Bank für Wiederaufbau und Entwicklung (englisch International Bank for Reconstruction and Development, IBRD); Der Internationale Währungsfonds (IWF; englisch International Monetary Fund, IMF; auch bekannt als Weltwährungsfonds);

5) *міжнародні організації з питань охорони здоров'я, культури*: Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) / die Weltgesundheitsorganisation (englisch World Health Organization, kurz WHO); die Organisation der Vereinten Nationen für Bildung, Wissenschaft und Kultur (UNESCO von engl. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization).

Окрім міжнародних організацій, рекомендовано регулярно тренувати назви політичних та адміністративних посад в Європейському Союзі, Німеччині та Україні. До цього переліку ми віднесли реалії:

- Президент Європейського Парламенту (Präsident des Europäischen Parlaments), також Голова Європейської Ради (EU-Ratspräsident), депутат Європейського парламенту (Mitglied des Europäischen Parlaments (Europaabgeordnete oder Europaparlamentarier); Голова Європейського Союзу (Präsident der Europäischen Union (EU-Präsident)), Президент Європейської комісії (Präsident der Europäischen Kommission);

- Федеральний Президент Німеччини (Bundespräsident der Bundesrepublik Deutschland); Федеральний Канцлер (Bundeskanzler); Федеральний Міністр (Bundesminister); Федеральний Суддя (Bundesrichter); державний секретар (держсекретар) (Staatssekretär); прем'єр-міністр (Ministerpräsident); депутати Бундестагу (Abgeordnete des Bundestages);

- Президент України (Präsident der Ukraine); Прем'єр-міністр України (Ministerpräsident); Віце-прем'єр-міністр України (Vize-Ministerpräsident); Глава Офісу Президента України (Leiter des Sekretariats des Präsidenten der Ukraine); народний депутат України (Volksabgeordnete der Ukraine); суддя Конституційного Суду України (Richter des Verfassungsgerichts der Ukraine).

Вправа 3	
Інструкція	<i>Прослухайте назви адміністративних посад та міжнародних організацій, повторіть в паузі за викладачем та перекладіть німецькою / українською мовою!</i>
	Ministerpräsident – Sicherheitsrat – Europäische Bank für Wiederaufbau und Entwicklung Organisation für Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa Staatssekretär – Bundesverfassungsgericht – Bundeskanzler Прем'єр-міністр України – президент Європейської комісії Міжнародний Валютний Фонд – Організація Об'єднаних Націй die Weltgesundheitsorganisation - der erste Vize-Ministerpräsident

Розглянемо наступні вправи – вправи на формування спеціальних навичок усного перекладу, які спрямовані на правильне розпізнавання логіко-тематичної структури вихідного тексту і відповідного передавання повідомлення із внесенням необхідних змін до граматичної структури речень з метою збереження тематичної прогресії висловлювання в мові перекладу. На етапі орієнтації студентам пропонується подумки розбити запропоновані речення на мінімальні кванти, які існують усередині речення: виконавець дії, сама дія, що відомо про

результат дії тощо, при цьому підрахувати їх, назвати їх уголос, а потім перекласти речення. Студентам пропонується перекласти речення, що містять від 3 до 7 квантів інформації. Доцільно починати з коротких речень, які містять невелику кількість квантів інформації, поступово доходячи до великих речень з складносурядними та підлеглими зв'язками, що містять до 7-9 квантів інформації (Зінуківа, 2018, с. 377–378).

Вправа 4	
Інструкція	<i>А) Подумки підрахуйте кількість смислових згустків у кожному реченні та перелічіть їх уголос.</i> <i>Б) Виконайте послідовний переклад речень з членуванням на смислові кванти.</i>
	1. Гайдельберзький університет вважається найстарішим університетом на території Німеччини, заснований курфюрстом Рупрехтом I за затвердженням Папи Римського в 1386 р. 2. Laut einer Studie aus China leiden zwei Drittel der schwer erkrankten COVID-Patienten auch ein halbes Jahr nach der Infektion noch unter den Folgen der Krankheit: Muskelschmerzen, Müdigkeit und psychische Probleme.

Наступна вправа спрямована на формування навичок прогнозування і заповнення відсутніх компонентів структури речення або тексту. Прогностичні навички та уміння необхідні перекладачеві у тих випадках, коли мова оратора подається з купюрами (технічні неполадки, людський фактор (пропуски з вини перекладача або оратора)), і коли перекладач змушений перекладати, не дочекавшись завершення логічної структури висловлювання (Алексеева, 2004, с. 119).

Вправа 5	
Інструкція	<i>Прочитайте повідомлення, заповніть пропуски.</i>
	1. Одразу три країни ... Союзу – Франція, Німеччина та Чехія – оголосили про введення протягом найближчих днів ... на перетин кордону через погіршення ... з коронавірусом. 2. Гайдельберзький університет Рупрехта-Карла вважається найстарішим університетом на території ...; він знаходиться в місті ... , що в Баден-Вюртемберзі. 3. Typisch für das Coronavirus sind Fieber, trockener ... und Atemnot, auch fühlen sich die Patienten ... und schwach und klagen über ... .

На даному етапі навчання виконуються вправи з візуальною опорою на заповнення пропусків у реченнях.

Висновки. Першочерговим завданням нашого наукового дослідження було створення цілісної системи навчання усного перекладу здобувачів вищої освіти, яка враховуватиме вимоги сьогодення до фахової компетентності перекладача (орієнтацію на ринок праці та професійні стандарти). У процесі розробки цієї системи ми намагались брати до уваги накопичений у методиці досвід і знайти оптимальне співвідношення між основними елементами системи. Загальний обсяг практичних завдань для перекладу та вправ на формування, автоматизацію спеціальних навичок усного перекладу та розвиток стратегічних умінь становить 200 одиниць, які пропонуються як основа для укладання методичної розробки для навчання усного перекладу на 3 курсі здобувачів вищої освіти спеціалізації 035.043 Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), німецько-український переклад та переклад з другої іноземної мови, перша – німецька)). Звісно ж неможливо продемонструвати розроблений комплекс завдань в межах наукової публікації, тому ми розглянули на власних прикладах вправи першої підсистеми системи вправ для набуття знань і формування спеціальних навичок усного перекладу. Проаналізовано вправи на розвиток оперативної пам'яті та покращення навичок запам'ятовування (формування навичок буквено-цифрового кодування); вправи на повторення та переклад назв посад, міжнародних організацій тощо; вправи на тематичне членування висловлювання з додаванням двостороннього перекладу; вправи, спрямовані на формування навичок прогнозування і заповнення відсутніх компонентів структури речення або тексту. На основі запропонованої системи вправ для формування фахової компетентності усного перекладача виникає можливість створення нових

моделей формування складових фахової компетентності перекладача в усному перекладі в інших галузях та екстраполяція запропонованої методичної системи навчання на інші іноземні мови незалежно від їх комбінації.

Список літератури

- Алексеева И. С. Профессиональный тренинг переводчика : учеб. пособие по устному и письменному переводу для переводчиков и преподавателей. СПб. : Союз, 2004. 288 с.
- Зінукова Н. В. Методична система навчання студентів магістратури усного перекладу у зовнішньоекономічній сфері (на матеріалі англійської та української мов) : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / Київський нац. лінгв.ун-т. Київ, 2018. 500 с.
- Комиссаров В. Н. Лингвистическое переводоведение в России : учеб. пособие. М. : ЭТС, 2002. 184 с.
- Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник / за ред. О. І. Тереха, 5-те вид., випр. і доп. Вінниця. Нова Книга, 2017. 448 с.
- Лавриненко О. О. Методика викладання перекладу : навч. посіб. К. : Вид-во КиМУ, 2011. 154 с.
- Латышев Л. К. Технология перевода : учеб. пособие для студ. лингв. вузов и фак. 3-е изд., стер. М. : Академия, 2007. 320 с.
- Лисенко Г. Л., Баклан І. М., Чепурна З. В. Основи перекладу – міст між теорією і практикою (німецько-український напрям): підручник. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Видво «Політехніка», 2019. 204 с.
- Семотюк О. Л. Усний переклад (німецька мова) : навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 188 с.
- Behr M. Dolmetschen: Komplexität, Methodik, Modellierung (Transkulturalität – Translation – Transfer). Frank & Timme, 2020. 288 S.
- Gätjens J.; Luz B.; Osterberg S. Handbuch Dolmetschen Perfect. BDÜ Weiterbildungs- und Fachverlagsgesellschaft mbH, 2019. 350 S.
- Havelka I. Videodolmetschen im Gesundheitswesen: Dolmetschwissenschaftliche Untersuchung eines österreichischen Pilotprojektes (TRANSÜD. Arbeiten zur Theorie und Praxis des Übersetzens und Dolmetschens). Frank & Timme, 2018. 346 S.
- Heller L.; Rozmysłowicz T. Translation und Interkulturelle Kommunikation / Translation and Intercultural Communication: Beiträge zur Theorie, Empirie und Praxis kultureller ... und Praxis des Übersetzens und Dolmetschens. Frank & Timme, 2019. 178 S.
- Kadric M. Besondere Berufsfelder für Dolmetscher*innen (Basiswissen Translation). Facultas, 2019. 200 S.
- Nord C. Adäquatheit statt Äquivalenz: Ausnahme oder Regel? In: Nord, Christiane, Öncü, Mehmet Tahir, Massud Abdul-Hafiez (eds.): *Übersetzungsäquivalenz in Textsorten*. Berlin: Logos, 2018. S. 113–127.
- Stolze R. Übersetzungstheorien. Eine Einführung. 7., überarbeitete und erweiterte Auflage, Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag, 2018. 329 S.

References

- Alekseeva, Y. S. (2004). *Professyonalnyi trenynh perevodchyka* [Professional training of a translator]: ucheb. posobyе po ustnomu y pysmennomu perevodu dlia perevodchykov y prepodavatelei SPb.: Soiuz.
- Zinukova, N. V. (2018). *Metodychna systema navchannia studentiv mahistratury usnoho perekladu u zovnishnoekonomichnii sferi (na materialy anhliskoi ta ukrainskoi mov)* [Methodical system of teaching students of master's degree in interpretation in the field of foreign economics (on the material of English and Ukrainian languages)]: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.02 / Kyivskyi nats. linhv.un-t. Kyiv.
- Komyssarov, V. N. (2002). *Lynhvystycheskoe perevodovedenye v Rossyy* [Linguistic translation studies in Russia]: ucheb. posobyе. M.: ЭТС.
- Korunets, I. V. (2017). *Teoriia i praktyka perekladu (aspektnyi pereklad)* [Theory and practice of translation (aspect translation)]: pidruchnyk / za red. O. I. Terekha, 5-te vyd., vypr. i dop. Vinnytsia. Nova Knyha.
- Lavrynenko, O. O. (2011). *Metodyka vykladannia perekladu* [Methods of teaching translation]: navch. posib.
- Latyshev, L. K. (2007). *Tekhnolohyia perevoda* [Translation technology]: ucheb. posobyе dlia stud. lynhv. vuzov y fak. 3-e yzd., ster. M : Akademyia.
- Lysenko, H. L., Baklan, I. M., Chepurna, Z. V. (2019). *Osnovy perekladu – mist mizh teoriieiu i praktykoiu (nimetsko-ukrainskyi napriam)* [Fundamentals of translation – a bridge between theory and practice (German-Ukrainian direction)]: pidruchnyk. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, Vydvo «Politekhnik».
- Semotiuk, O. L. (2016). *Usnyi pereklad (nimetska mova)* [Interpreting (German)]: navch. posibnyk. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhnyky.

- Behr, M. (2020). *Dolmetschen: Komplexität, Methodik, Modellierung* (Transkulturalität – Translation – Transfer). Frank & Timme.
- Gätjens, J.; Luz, B.; Osterberg, S. (2019). *Handbuch Dolmetschen Perfect*. BDÜ Weiterbildungs- und Fachverlagsgesellschaft mbH.
- Havelka, I. (2018). *Videodolmetschen im Gesundheitswesen: Dolmetschwissenschaftliche Untersuchung eines österreichischen Pilotprojektes* (TRANSÜD. Arbeiten zur Theorie und Praxis des Übersetzens und Dolmetschens). Frank
- Heller, L.; Rozmysłowicz, T. (2019). *Translation und Interkulturelle Kommunikation / Translation and Intercultural Communication: Beiträge zur Theorie, Empirie und Praxis kultureller ... und Praxis des Übersetzens und Dolmetschens*. Frank & Timme.
- Kadric, M. (2019). *Besondere Berufsfelder für Dolmetscher*innen (Basiswissen Translation)*. Facultas.
- Nord, C. (2018). Adäquatheit statt Äquivalenz: Ausnahme oder Regel? In: Nord, Christiane, Öncü, Mehmet Tahir, Massud Abdul-Hafiez (eds.): *Übersetzungsäquivalenz in Textsorten*. Berlin: Logos, 113–127.
- Stolze, R. (2018). *Übersetzungstheorien*. Eine Einführung. Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag.

УДК 811.11:316.77':808.5

LINGUISTIC PECULARITIES OF REALISATION OF PERSUASIVE STRATEGIES IN MOTIVATIONAL TED TALKS SPEECHES
ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПЕРСУАЗИВНИХ СТРАТЕГІЙ В МОТИВАЦІЙНИХ ПРОМОВАХ СПІКЕРІВ TED TALKS

Наталія ЛОПАТЮК, Віра ЯКИМЧУК

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

n.lopatiuk@chnu.edu.ua, yakymchuk.vira@chnu.edu.ua

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-0567-7806>,

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-3768-1623>

The paper presents the analysis of linguistic means of realization of persuasive strategies in motivational Ted Talks speeches. Nowadays, the popularity of Ted Talks gradually increases due to the variety of meticulously organized speeches presented to the view of society since the moment of TED's creation. Millions of people from all around the world visit the online TED platform daily in search of inspiration, motivation and knowledge from various spheres. The object of our scientific research is the persuasive strategies in motivational Ted Talks speeches. The relevance of the study is determined by the need to identify and study the mechanisms of verbal realization of persuasive strategies in rhetorical and media discourse, as persuasion in discourse is one of the current problems of modern linguistics. The subject of the research is verbal means of realization of persuasive strategies in the discursive space of Ted Talks speeches. In the research the following methods have been used: the methods of analysis and deduction; the method of pragmatic analysis, the method of contextual analysis, and the descriptive method. The data of the research has been withdrawn from the transcripts of motivational Ted Talks speeches. The scientific novelty of the results obtained is in singling out the peculiarities of persuasive strategies realization in Ted Talks media discourse and working out the typology of persuasive strategies. The study is based on the three persuasive strategies outlined by the principle of rhetoric: *ethos*, *logos*, and *pathos*. Together, they support efficient persuasion and present the tools to effectively connect with the audience; know their interests, prejudices and expectations. *Ethos* is a persuasive strategy that allows an orator to establish their authority to speak on the subject, *logos* is categorized as a tool for implementing a logical argument into the speech to prove its point and *pathos* is a speaker's attempt to influence the audience emotionally.

The results prove that all three of those rhetorical persuasive strategies are frequently used by Ted Talks presenters in their motivational speeches. The appeals to credibility, logic and emotions are the key features implemented in the discursive space of Ted Talks as the necessary elements of persuasion.

Key words: persuasive strategies, *ethos*, *pathos*, *logos*, motivational speeches, Ted Talks.